

Kijk goed naar de eigen behoeften en sluit tijdig contracten

WKK – een onmisbaar instrument voor

Hans Olsthoorn over teruglevering elektriciteit: "Bouw zekerheid in op basis van een gunstige spark spread en probeer niet het onderste uit de kan te halen."

WKK is voor intensieve stookteelten – belicht én onbelicht – onmisbaar om de energiekosten te beheersen. Tal van telers gaan volgend jaar fors meer betalen voor aardgas. Wie elektriciteit kan terugleveren, wordt het minste geraakt door de hoge gasprijzen. Ondanks de daling in 2008 is de spark spread daar namelijk deels aan gekoppeld, aldus Hans Olsthoorn van Flynth. Goed rekenen en planmatig handelen kan de overlevingskansen van bedrijven vergroten, stelt Peter Bouwes van De Vrije Energie Producent.

TEKST EN BEELD: JAN VAN STAALDUINEN

De glastuinbouw zit in zwaar weer en zeilt het oog van de storm tegemoet. De export van siergewassen staat onder druk en groente en fruit zijn in ruime mate beschikbaar, waardoor de marktprijzen laag zijn. Het mediaoffensief waarin gepleit wordt voor hogere uitbetaalprijs door retailers zal daarin op korte termijn geen verandering brengen. De investeringsruimte van de bedrijven loopt dus terug, terwijl de meeste ondernemers vanaf volgend jaar fors meer moeten betalen voor één van de grootste kostenposten: energie.

Onverwacht doorgestegen

"Voorlopig blijven de energieprijzen hoog", verwacht senior adviseur Hans Olsthoorn van Flynth Accountants & Adviseurs in Naaldwijk. "Na het recente hoogtepunt van 42 cent per m³ is de prijs iets gezakt, maar de lange termijntrend stijgt nog. Het snelle doorstijgen van de prijzen heeft me echter wel verrast. In twee jaar tijd bewoog de prijs van 20 naar 30 cent, terug naar 20 en weer naar 30 cent. Omdat het macro-economische fundament niet wezenlijk was veranderd, rekende vrijwel iedereen op een prijsdaling. Het tegendeel gebeurde.

Anticiperen is moeilijk, maar telers moeten wel beseffen hoe prijsfluctuaties hun kostprijs beïnvloeden. Op basis daarvan kun je een plan trekken en daarnaar handelen."

WKK steeds belangrijker

Het belang van WKK voor zware stookteelten is groot, stelt Olsthoorn vast. Belichte teelten, zoals roos en chrysant, zijn nauwelijks denkbaar zonder de gebundelde inzet van warmte en kracht. En voor niet-belichte stookteelten is het terugleveren van elektriciteit een tweede bron van inkomsten.

Hoewel de spark spread – het verschil tussen de kostprijs en de verkoopprijs van opgewekte elektriciteit – kleiner is dan in voorgaande jaren, denkt hij dat terugleverende telers er nog steeds goed mee uit de voeten kunnen. Hij verwacht bovendien dat de spark spread bij blijvend hoge gasprijzen weer zal toenemen.

Gunstige spark spread

"Dat komt omdat telers met WKK hun aardgas altijd efficiënter benutten dan elektriciteitscentrales", licht de bedrijfsadviseur toe. "Moderne gasturbines van centrales hebben weliswaar een hoog elektrisch rendement van zo'n 50 tot 60%, maar de vrijkomende warmte wordt slechts voor een klein deel benut en meestal vernietigd."

Warmtekrachtinstallaties op tuinbouwbedrijven hebben een elektrisch rendement van 40 tot 45% en circa 50% thermisch rendement. Omdat deze bedrijven de warmte direct benutten of opslaan voor later gebruik, kan een teler de gasprijs grofweg door twee delen.

Hans Olsthoorn verwacht dat de spark spread bij blijvend hoge gasprijzen weer zal toenemen.

Peter Bouwes: 'Benut de creatieve mogelijkheden die de markt biedt'

Branchemanager Peter Bouwes van De Vrije Energie Producent gaat er van uit dat de stijgende trend van de energieprijzen doorzet. Ik zie de recente daling echt als een vakantiedip", zegt hij. Bouwes stelt vast dat veel telers zich bij het afsluiten van lange termijncontracten tot nu toe vaak tot één energievorm beperken: tot de inkoop van gas of tot de verkoop van elektriciteit. Vanwege de grotere risico's die de gespannen markt met zich meebrengt, vindt hij dat ondernemers beide aspecten meer in samenhang moeten bekijken.

Wel of geen belichting

Niet-belichtende telers met WKK kunnen zich richten op een gunstige spark spread en daarvoor zoveel mogelijk vastleggen. Desgewenst kunnen zij in een stijgende markt contracten verkopen en later voor een hogere prijs nieuwe contracten afsluiten.

Voor belichting wordt vaak een deel van de benodigde elektriciteit ingekocht en is een actieve opstelling noodzakelijk, vindt de accountmanager. "Bepaal vooraf voor welke prijs je stroom wilt inkopen en sluit daarvoor in delen contracten af. Niet voor een heel jaar dus, maar bijvoorbeeld per kwartaal. Daalt de markt, dan kan de teler contracten verkopen en even meezakken. Stijgt de markt, dan doet hij uiteraard niets. Dat vraagt wel om inzicht in de marktwerking."

Olsthoorn: "Elektriciteitscentrales zullen hun elektriciteit niet onder kostprijs verkopen. Sterker nog, bij een oplopende gasprijs moeten zij hun stroomprijs voldoende laten meestijgen om geen verlies te maken. Voor de halve gasprijs moeten telers die terugleveren daarmee dus kunnen concurreren."

Overcapaciteit loopt terug

De medewerker van Flynth tekent daarbij wel aan dat energiebedrijven niet volledig op gas draaien en voor de basislast onder andere gebruik maken van het goedkopere steenkool. Met gasturbines kunnen de energiebedrijven echter sneller elektrisch vermogen opvoeren of afbouwen, waardoor ze een belangrijke rol blijven spelen voor het piekvermogen. De WKK's in de tuinbouw zijn daarvoor evenzeer van belang.

Vooralsnog houdt de uitbreiding van de landelijke productiecapaciteit geen gelijke tred met het groeiende verbruik en is de overcapaciteit – vijf jaar geleden

Simulatiespel

Ter illustratie wijst de branchemanager op de uitkomsten van een simulatiespel voor elektriciteitsverkoop, waaraan telers op de themadag van Energiek 2008 in april konden deelnemen. Telers die alles in een keer voor een gunstige spark spread vastlegden en niet actief handelden, behaalden een redelijk rendement. Telers die actiever handelden, deden het soms veel beter en soms slechter.

Inspelen op marktfluctuaties

Bouwes: "Wie zich goed kan inleven en alert reageert, kan nog steeds tienduizenden euro's extra voordeel behalen. Ook bij de inkoop van elektriciteit. In de praktijk kijken veel marktpartijen maar een paar dagen vooruit bij het innemen van posities. De olieprijs – de belangrijkste mondiale parameter – wordt slechts weinig beïnvloed door bijvoorbeeld de aandelenbeurzen, maar wel door een storm in de Caribische Zee of internationale spanningen. Wat je ook vaak ziet is een dipje aan het einde van de maand door winstnemingen."

Hij vervolgt: "Telers kunnen op dergelijke omstandigheden inspelen, maar moeten wel hun lange termijnplaatje in beeld houden. Kijk goed naar de eigen behoeften en sluit tijdig contracten af om niet overgeleverd te zijn aan de waan van de dag. Stel vervolgens vast bij welke prijsniveaus in dalende of stijgende markten er contracten gekocht of juist verkocht moeten worden."

nog zo'n 30% – gestaag teruggelopen. "Ook dat draagt bij tot een gunstige spark spread voor teruglevering", merkt hij op. "Ik ben het daarom niet eens met het LEI, dat een dalende spark spread voorspelt. Anderzijds was de spark spread in 2006 en 2007 historisch hoog. Die 'toeslag' is er nu vanaf."

Stroomverbruik beperken

Beperking van het stroomverbruik kan de energiekosten drukken. De inzet van warmte is volgens de senior adviseur minder van belang, behalve voor de bedrijven die geheel of aanvullend met gasketels stoken.

"Er zijn tekenen dat telers minder intensief belichten, dat ze wat later gaan planten en dat ze overschakelen naar teelten met een lagere energiebehoefte. De drang tot efficiënter telen kan echter ook leiden tot sterkere productiepieken, kwaliteitsvermindering en overaanbod van sommige producten, dus denk daar niet lichtvaardig over."

"Kijk goed naar de eigen behoeften en sluit tijdig contracten af om niet overgeleverd te zijn aan de waan van de dag", raadt Peter Bouwes telers aan.

Olsthoorn vervolgt: "Daarnaast raad ik iedereen aan om zijn cashflow tegen het licht te houden. Zorg dat je het zo lang mogelijk kunt uitzingen. Benut ook de instrumenten voor in- en verkoop van energie, maar beperk de risico's; bouw zekerheid in op basis van een gunstige spark spread en probeer niet het onderste uit de kan te halen. Voor je het weet zijn kansen voor een langere periode verkeken."

De energieprijzen zitten nog steeds in een stijgende trend. Om de kostenstijging voor zware stookteelten te beheersen, is de inzet van WKK voor belichte en onbelichte teelten van groot belang. Telers dienen de in- en verkoop van energie in samenhang te bekijken en de risico's bij het handelen op de energiemarkt tijdig te dekken. Ook dan blijft er ruimte om te profiteren van prijsfluctuaties.

SAMENVATTING